

Pojištění pohledávek z vkladů

Systém pojištění pohledávek z vkladů, upravený v ustanoveních § 41a a násl. zákona o bankách, se (v souladu s požadavky směrnice o systémech pojištění vkladů) vztahuje na veškeré pohledávky z vkladů u tuzemských bank (ve smyslu ustanovení § 41c odst. 1 zákona o bankách), bez ohledu na to, zda jde o vklady v tuzemsku či vklady u zahraničních poboček tuzemských bank. Veškeré tyto vklady jsou také podkladem pro výpočet výše příspěvku banky do Fondu pojištění vkladů. Vztah z pojištění pohledávek z vkladů, vzniklý mezi Fondem a bankou se neřídí třetí částí obchodního zákoníku, a tudíž ani právní úpravou promlčení zakotvenou v ustanoveních § 387 až 408 obch. zák. Délku promlčecí doby je třeba posoudit podle ustanovení § 101 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 815/2009, ze dne 18.8.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Fondu pojištění vkladů, se sídlem v P., zastoupeného JUDr. R. T., advokátem, se sídlem v B., proti žalované Č. o. b., a. s., se sídlem v P., o zaplacení částky 187,213.859,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 15 C 19/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. srpna 2008, č. j. 39 Co 99/2008-138, tak, že v rozsahu, v němž směřuje proti té části výroku ve věci samé rozsudku ze dne 6. srpna 2008, č. j. 39 Co 99/2008-138, jíž Městský soud v Praze rozhodl o žalobě o zaplacení částky 30,000.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 2,5 % ročně od 1. února 2003 do zaplacení, se dovolání zamítá. Ve zbývajících částech výroku ve věci samé a ve výrocích o nákladech řízení se rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. srpna 2008, č. j. 39 Co 99/2008-138, zrušuje. Současně se s výjimkou té části výroku I. rozsudku ze dne 15. října 2007, č. j. 15 C 19/2007-97, jíž Obvodní soud pro Prahu 1 rozhodl o žalobě o zaplacení částky 30,000.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 2,5 % ročně od 1. února 2003 do zaplacení, zrušují rozsudky Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 15. října 2007, č. j. 15 C 19/2007-97 a ze dne 21. listopadu 2007, č. j. 15 C 19/2007-105, a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Ve výroku označeným rozsudkem potvrdil Městský soud v Praze k odvolání žalobce rozsudek ze dne 15. října 2007, č. j. 15 C 19/2007-97, doplněný rozsudkem ze dne 21. listopadu 2007, č. j. 15 C 19/2007-105, jimiž Obvodní soud pro Prahu 1 zamítl žalobu o zaplacení částky 187,213.859,- Kč s příslušenstvím.

Vyšel přitom z toho, že:

- 1) Žalovaná v letech 2002 až 2006 provozovala pobočku bez právní subjektivity se sídlem v Bratislavě (dále též jen „pobočka“).
- 2) Žalobce se zaplacení částky 187,213.859,- Kč s příslušenstvím domáhal z titulu příspěvku za pojištění pohledávek z vkladů na pobočce žalované ve Slovenské republice za roky 2002 až 2006.
- 3) Pobočka žalované vykonávala v letech 2002 až 2006 bankovní činnosti na základě bankovního povolení, uděleného Národní bankou Slovenské republiky.
- 4) Vklady na pobočce žalované byly v letech 2002 až 2006 pojištěny u slovenského Fondu ochrany vkladů v souladu se zákonem č. 118/1996 Z.z.

Na takto ustaveném základě odvolací soud - cituje ustanovení § 41c odst. 8 zákona č. [21/1992](#) Sb., o

bankách, a § 100 odst. 1 a § 101 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) - dovedil, že nárok žalobce na zaplacení příspěvku za roky 2002 a 2003 je promlčen a s ohledem na žalovanou vznesenou námitku promlčení jej nelze žalobci přiznat. Roční příspěvek za pojištění vkladů je banka povinna zaplatit vždy do 31. ledna následujícího roku. Žaloba byla přitom podána až dne 1. února 2007 a tříletá promlčecí doba tudíž marně uplynula 31. ledna 2006, resp. 31. ledna 2007.

Odvolací soud dále, poukazuje na směrnici Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994, o systémech pojištění vkladů (Úřední věstník L 135, 31.5.1994, s. 5-14, zvláštní vydání v českém jazyce kapitola 6, svazek 2, s. 252-261), dovedil, že tato směrnice sice „neměla za cíl toliko zavedení jednotné platební licence, ale podle preambule se jednalo především o harmonizaci systému pojištění vkladů uvnitř Evropského společenství (...), avšak současně zavedla jednotnou licenci, z níž vyplývalo, že pobočky bank členských států nadále nepotřebují povolení v žádném hostitelském členském státě, neboť jejich jednotné povolení se vztahuje na celé Evropské společenství“. Do českého právního řádu byla tato směrnice „inkorporována“ novelou zákona o bankách č. [126/2002](#) Sb. Teprve tato novela upravila působení českých bank i mimo území České republiky. Odvolací soud přisvědčil názoru soudu prvního stupně, že se tak stalo v souvislosti se zavedením principu jednotné licence. Ani z novelizovaného ustanovení § 1 odst. 1 zákona o bankách bez dalšího neplyne působnost zákona o bankách na pobočky domácí banky v zahraničí. Jelikož pobočka žalované poskytovala bankovní služby na základě licence vydané Národní bankou Slovenské republiky (a nikoliv na základě jednotné bankovní licence), nevztahoval se na ní zákon o bankách a nárok žalobce ani v nepromlčené části není důvodným.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje tak dovolací důvod vymezený v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil posledně jmenovanému soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí dovolatel shledává v řešení otázky, zda příslušná ustanovení zákona o bankách, ukládající bance povinnost platit příspěvky Fondu pojištění vkladů, a to jak v období od 7. září 2001 do 30. dubna 2002, tak i poté, lze vztáhnout i na vklady, které byly u žalované uloženy na její pobočce ve Slovenské republice, a dále v posouzení délky promlčecí doby nároku žalobce.

Dovolatel zdůrazňuje, že pobočka žalované byla pouhou organizační složkou podniku žalované bez právní subjektivity a - cituje ustanovení § 1 zákona o bankách - dovozuje, že zákon o bankách, jenž platí pro žalovanou, platí i pro její pobočku.

Dovolatel brojí i proti názoru odvolacího soudu, podle něhož zákonem č. [126/2002](#) Sb. byla implementována toliko úprava jednotné bankovní licence, poukazuje na článek 4 odst. 1 směrnice o systémech pojištění vkladů a uzavírá, že systém pojištění vkladů v České republice se vztahuje i na vklady na pobočce žalované. Opačný výklad by podle dovolatele znamenal, že Česká republika nezajistila vkladatelům žalované na její pobočce stejnou ochranu, jakou mají vkladatelé žalované v České republice, neboť náhrada za pojištěný vklad na Slovensku byla nižší než v České republice.

Bez právního významu je podle dovolatele také skutečnost, že vklady na pobočce žalované byly pojištěny ve Slovenské republice. Žalovaná se mohla ze své povinnosti platit příspěvky slovenskému Fondu pojištění vkladů v souladu se slovenskou právní úpravou „vyvázat“, neboť se účastnila českého systému pojištění vkladů.

Konečně dovolatel brojí proti závěru odvolacího soudu, podle něhož je nárok dovolatele na zaplacení

příspěvků za roky 2002 a 2003 promlčen, maje za to, že úprava promlčení se řídí obchodním zákoníkem (neboť jak dovolatel, tak i žalovaná jsou zapsáni v obchodním rejstříku a jsou tudíž pro účely aplikace obchodního zákoníku podnikateli) a promlčecí doba je tudíž čtyřletá. Jelikož žaloba byla podána již 31. ledna 2007 (a nikoliv 1. února 2007, jak uvedl odvolací soud), bylo i právo na zaplacení příspěvku za rok 2002 uplatněno před uplynutím promlčecí doby.

Žalovaná – považujíc dovolání za nepřijatelné i nedůvodné – snáší argumenty na podporu napadeného rozhodnutí a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl, popř. zamítl.

Dovolání může být přípustné pouze podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. (o situaci předvídanou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. nejde), tedy tak, že dovolací soud - jsa přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) - dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Výklad ustanovení § 41a a násl. zákona o bankách, upravujících (mimo jiné) povinnost bank platit příspěvky Fondu pojištění vkladů (dále též jen „Fond“), ve znění účinném od 7. září 2001 do 30. dubna 2002, napadené rozhodnutí zásadně právně významným nečiní, neboť odvolací soud na jeho posouzení své rozhodnutí nezaložil; v rozsahu, v němž se dovolatel domáhá zaplacení příspěvku za rok 2002, žalobu zamítl pro promlčení uplatněného nároku.

Nejvyšší soud však shledává napadené rozhodnutí zásadně právně významné (a v tomto rozsahu má dovolání za přípustné) v posouzení otázky, zda žalovaná banka byla v letech 2003 až 2006 povinna platit příspěvky podle ustanovení § 41c zákona o bankách i za pohledávky z vkladů na její pobočce ve Slovenské republice, a dále v posouzení délky promlčecí doby pro uplatnění pohledávky dovolatele na zaplacení těchto příspěvků.

1) K pojištění pohledávek z vkladů u pobočky žalované ve Slovenské republice:

Právní úprava pojištění pohledávek z vkladů byla do zákona o bankách včleněna s účinností od 29. července 1994 zákonem č. [156/1994](#) Sb. Novelou provedenou zákonem č. [126/2002](#) Sb. byla tato úprava uvedena do souladu s požadavky směrnice o systémech pojištění vkladů (srov. k tomu důvodovou zprávu k návrhu zákona posléze vyhlášeného pod č. [126/2002](#) Sb.; dále též jen „důvodová zpráva“).

Označená směrnice ukládá členským státům, aby zavedly alespoň jeden systém pojištění vkladů (článek 3 odst. 1 směrnice). Podle článku 4 odst. 1 směrnice chrání tyto systémy pojištění vkladů zavedené a úředně uznané v některém členském státě i vkladatele u poboček, zřízených úvěrovými institucemi v jiných členských státech. Pojem pobočky i úvěrové instituce je pak pro účely směrnice definován v jejím článku 1 odst. 4 a odst. 5.

Novela zákona o bankách, provedená zákonem č. [126/2002](#) Sb., doplnila do jeho ustanovení § 1 odst. 1 větu, podle které „tento zákon upravuje některé vztahy související se vznikem, podnikáním a zánikem bank se sídlem na území České republiky, včetně jejich působení mimo území České republiky, a dále některé vztahy související s působením zahraničních bank na území České republiky.“ Uvedený text (slovy důvodové zprávy) jednoznačně deklaruje, že tento zákon se vztahuje i na organizační složky (pobočky) tuzemských bank působící v zahraničí. V souladu s výše popsányi požadavky směrnice o systémech pojištění vkladů pak zákon o bankách v ustanovení § 41a odst. 3 určuje, že: „Všechny banky a pobočky zahraničních bank jsou povinny účastnit se systému pojištění pohledávek z vkladů a přispívat v rozsahu stanoveném tímto zákonem do Fondu“, aniž z této povinnosti vylučuje vklady u zahraničních poboček tuzemských bank.

Pobočky zahraničních bank se sídlem v členských státech Evropské unie, které požívají výhod

jednotné licence, systému pojištění vkladů v České republice (s výjimkou možnosti připojištění podle ustanovení § 41m odst. 1 a odst. 2 zákona o bankách) nepodléhají (srov. ustanovení § 5a odst. 4 zákona o bankách). Ostatní pobočky zahraničních bank se nemusí účastnit systému pojištění pohledávek z vkladů, pokud svůj záměr oznámí České národní bance a současně jí prokáží, že systém pojištění pohledávek z vkladů, na kterém jsou účastny, zaručuje oprávněným osobám nejméně stejný stupeň ochrany jako systém pojištění pohledávek z vkladů podle tohoto zákona (§ 41l odst. 1 zákona o bankách)

Taktéž ustanovení § 41c odst. 1 zákona o bankách nečiní rozdíl mezi vklady v České republice a vklady u poboček tuzemských bank, umístěných v jiných státech, když stanoví, že: „Pojištěny jsou veškeré pohledávky z vkladů včetně úroků vedených při splnění požadavků na identifikaci stanovených v odstavci 3 v české měně nebo v cizí měně, evidovaných jako kreditní zůstatky na účtech či vkladních knížkách nebo potvrzených vkladovým certifikátem, vkladním listem či jiným obdobným dokumentem, nejde-li o pohledávky uvedené v odstavci 2.“

Jinými slovy systém pojištění pohledávek z vkladů, upravený v ustanoveních § 41a a násl. zákona o bankách, se (v souladu s požadavky směrnice o systémech pojištění vkladů) vztahuje na veškeré pohledávky z vkladů u tuzemských bank (ve smyslu ustanovení § 41c odst. 1 zákona o bankách), bez ohledu na to, zda jde o vklady v tuzemsku či vklady u zahraničních poboček tuzemských bank. A veškeré tyto vklady jsou také podkladem pro výpočet výše příspěvku banky do Fondu pojištění vkladů.

Okolnost, zda pobočka žalované poskytovala bankovní služby na základě tzv. jednotné bankovní licence či zda i po 1. květnu 2004 vykonávala tyto činnosti na základě licence (povolení působit jako banka) vydané Národní bankou Slovenské republiky, je pro shora učiněné závěry nepodstatná; zákon o bankách (a ostatně ani směrnice o systémech pojištění vkladů, jež – a v tom se odvolací soud mylí, dovozuje-li opak – problematiku jednotné bankovní licence nereglementuje) s touto skutečností žádné následky nespojuje.

Konečně ani skutečnost, že žalovaná se (dobrovolně) účastnila (v rozsahu vkladů u její pobočky) slovenského systému pojištění vkladů, nemá pro posouzení její povinnosti platit příspěvek do Fondu pojištění vkladů žádný význam; zákon o bankách (v souladu se směrnicí o systémech pojištění vkladů) ani s touto skutečností žádné důsledky (např. v podobě snížení příspěvku o podíl připadající na vklady u dotčené zahraniční pobočky) nespojuje.

2) K promlčecí době:

Dovolateli lze přisvědčit, že jak on, tak i žalovaná jsou jakožto osoby zapsané v obchodním rejstříku podnikateli podle zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“; srov. ustanovení § 2 odst. 2 písm. a/ obch. zák.). Nicméně tato skutečnost není jedinou podmínkou pro podřízení vztahu z pojištění pohledávek z vkladů, vzniklého mezi dovolatelem (Fondem) a bankou, třetí části obchodního zákoníku (a tedy i ustanovením § 387 až 408 obch. zák.). V souladu s ustanovením § 261 odst. 1 obch. zák. je dále nezbytné, aby s přihlédnutím ke všem okolnostem bylo při vzniku tohoto vztahu zřejmé, že se týká podnikatelské činnosti banky i Fondu.

Jakkoliv lze u banky dovodit, že se vztah z pojištění pohledávek z vkladů, vzniklý mezi ní a Fondem, týká její podnikatelské činnosti, u Fondu tomu tak není. Činnost Fondu, spočívající v provozu systému pojištění pohledávek z vkladů (zejména přijímání příspěvků bank, hospodaření s těmito příspěvky, vyplácení náhrad atd.), není podnikáním ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 obch. zák. Výkonem těchto činností totiž Fond nesleduje dosahování zisku, ale pouze plní zákonem mu svěřenou funkci v systému pojištění pohledávek z vkladů.

Z výše uvedeného plyne, že se vztah z pojištění pohledávek z vkladů, vzniklý mezi Fondem a bankou, neřídí třetí částí obchodního zákoníku, a tudíž ani právní úpravou promlčení zakotvenou v ustanoveních § 387 až 408 obch. zák. Závěr odvolacího soudu, podle něhož je nutné délku promlčecí doby posoudit podle ustanovení § 101 obč. zák., je tudíž správný; tato doba činí tři roky.

Podal-li dovolatel žalobu o zaplacení příspěvku za rok 2002, jenž byl splatný do 31. ledna 2003 (ustanovení § 41c odst. 8 zákona o bankách, ve znění účinném od 1. května 2002 do 4. června 2010), dne 31. ledna 2007, učinil tak po marném uplynutí promlčecí doby a závěr odvolacího soudu, podle něhož (za situace, kdy žalovaná vznesla námitku promlčení) pohledávku na zaplacení příspěvku za rok 2002 nelze dovolateli z tohoto důvodu přiznat, je správný.

Proto Nejvyšší soud, jenž neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání v rozsahu, v němž směřuje proti té části výroku ve věci samé napadeného rozsudku, jíž odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v části výroku o zamítnutí žaloby o zaplacení příspěvku za rok 2002, podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Naopak odvolacímu soudu nelze přisvědčit v jeho závěru, podle něhož došlo i k promlčení pohledávky dovolatele na zaplacení příspěvku za rok 2003. Žaloba, jíž se dovolatel zaplacení tohoto příspěvku (jenž byl splatný 31. ledna 2004) domáhal, byla – jak plyne z obsahu spisu – podána prostřednictvím telefaxu 31. ledna 2007 a dne 1. února 2007 v souladu s ustanovením § 42 odst. 3 o. s. ř. byla řádně doplněna podáním shodného znění; dovolatel tudíž žalobu podal před uplynutím tříleté promlčecí doby a jeho pohledávka na zaplacení příspěvku za rok 2003 promlčena není.

Jelikož řešení právních otázek, na nichž napadené rozhodnutí spočívá, není (s výjimkou výše uvedené) správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu (v rozsahu, jímž bylo rozhodnuto o žalobě o zaplacení příspěvků za roky 2003 až 2006, a v závislých výrociích o nákladech řízení) zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.). Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozsudky soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil (v rozsahu uvedeném ve výroku III. tohoto rozsudku) i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)

- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)